

**КОЛЕДЖ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

**Відділення педагогіки та фінансово-інформаційної діяльності
Циклова комісія викладачів природничо-математичних
дисциплін**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з навчальної роботи
Оксана КОГУТЮК
«30» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ:

ГЕОГРАФІЯ

освітня програма профільної середньої освіти
підготовки фахових молодших бакалаврів
на основі базової загальної середньої освіти
галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**
зі спеціальності **014 Середня освіта (Фізична культура)**
предметна спеціальність **014.11 Середня освіта(Фізична культура)**

Вінниця 2024

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика освітнього компонента	
		Денна форма навчання	
Загальна кількість годин – 46	Галузь знань	Статус освітнього компонента обов'язковий	
	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка		
	Спеціальність 014. 11 Середня освіта (Фізична культура)		
	ОПС: фаховий молодший бакалавр	Рік підготовки: 1 курс	
		Семестр: 1 - й	Семестр : 2- й
		<u>Кількість годин:</u> -	<u>Кількість годин:</u> 46

2. Мета, програмні компетентності та результати навчання

2.1. Мета освітнього компонента «Географія»:

- формування у здобувачів освіти географічної картини світу на прикладі вивчення систем розселення та просторової організації економічної діяльності в окремих регіонах і країнах з урахуванням сучасних геополітичних, соціальних, економічних та екологічних аспектів;
- визначити місце України на геополітичній карті світу, окреслити основні вектори сучасної української геополітики, міжнародні економічні зв'язки з країнами світу;
- закріпити знання про основні закономірності будови і розвитку географічної оболонки та загальні суспільно-географічні закономірності світу з метою забезпечення сталого розвитку.

2.2. Ключові компетентності

Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовою	<i>Уміння:</i> усно й письмово тлумачити географічні поняття, факти, явища, закони; описувати (усно чи письмово) географічні об'єкти, процеси, явища, послуговуючись багатим арсеналом мовних засобів – термінами, поняттями тощо; обговорювати проблеми географічного змісту глобального та регіонального рівня. <i>Ставлення:</i> усвідомлювати значущість здобутків географічної науки, зокрема пошанування досягнень українських учених; прагнення до розвитку української термінологічної лексики в системі географічних наук.
Спілкування іноземними мовами	<i>Уміння:</i> використовувати іншомовні навчальні джерела для отримання інформації географічного змісту; описувати іноземними мовами, читати та тлумачити географічну термінологію іноземною мовою. <i>Ставлення:</i> зацікавленість інформацією географічного змісту іноземною мовою; розуміння глобальних проблем людства і прагнення долучитися до їх розв'язання, зокрема й з допомогою іноземних мов.
Математична компетентність	<i>Уміння:</i> застосовувати математичні методи для розв'язання географічних проблем і задач, розуміти і використовувати математичні моделі природних та суспільних явищ і процесів. <i>Ставлення:</i> усвідомлення варіативності та значущості математичних методів у розв'язанні географічних

	проблем і задач.
Компетентності у природничих науках і технологіях	<i>Уміння:</i> пояснювати явища в живій природі, використовуючи наукове мислення; аналізувати і визначати проблеми довкілля; оцінювати значення географії для сталого розвитку та розв'язання глобальних проблем. <i>Ставлення:</i> відповідальність за ощадне використання природних ресурсів, екологічний стан у місцевій громаді, в Україні та світі; готовність до розв'язання проблем, пов'язаних зі станом довкілля.
Інформаційно-цифрова компетентність	<i>Уміння:</i> створювати інформаційні продукти (мультимедійна презентація, блог тощо) природничо – географічного та суспільно-географічного спрямування; шукати, обробляти і зберігати інформацію географічного характеру, критично оцінюючи її. <i>Ставлення:</i> дотримання авторського права, етичних принципів поводження з інформацією; усвідомлення необхідності екологічних методів і засобів утилізації цифрових пристроїв.
Уміння вчитися впродовж життя	<i>Уміння:</i> організовувати й оцінювати свою навчально-пізнавальну діяльність, зокрема самостійно чи в групі планувати і проводити спостереження або експерименти, реалізовувати проекти, ставити перед собою цілі і досягати їх, вибудовувати власну траєкторію розвитку впродовж життя. <i>Ставлення:</i> допитливість і спостережливість, готовність до інновацій.
Ініціативність і підприємливість	<i>Уміння:</i> аналізувати життєву ситуацію з певної позиції; презентувати власні ідеї та ініціативи чітко, грамотно, використовуючи доцільні мовні засоби; використовувати комунікативні стратегії для формулювання власних пропозицій, рішень і виявлення лідерських якостей. <i>Ставлення:</i> готовність брати відповідальність за себе та інших; розуміння ролі комунікативних умінь для успішної професійної кар'єри.
Соціальна та громадянська компетентності	<i>Уміння:</i> толерантно відстоювати власну позицію в дискусії; розрізняти маніпулятивні технології і протистояти їм; аргументовано й грамотно висловлювати власну думку щодо суспільно-політичних питань;

	суспільства. Розвиток власного наукового мислення, набуття досвіду розв'язання проблем природничого змісту. Використовувати картографічні твори у географічних дослідженнях, застосовувати різні прийоми картографічного методу дослідження. Надавати критичну оцінку своїх висновків, співставляти отримані результати з існуючими знаннями, викладати це у формі тексту, доповіді, презентації з географії.
2.3.2 Результати навчання за освітнім компонентом	Забезпечення реалізації компонентів ключових компетентностей, які сприяють розвитку особистості та її повноцінній самореалізації в сучасному житті: знаннєвий компонент – здобувач освіти називає, формулює, записує, наводить приклади тощо; діяльнісний компонент – здобувач розпізнає, розрізняє, описує, аналізує, порівнює, планує, застосовує тощо; ціннісний компонент – здобувач усвідомлює, критично ставиться, оцінює, обґрунтовує, робить висновки, висловлює судження тощо.

3. Програма освітнього компонента

II семестр

Розділ I. Європа

Тема 1. *Глобалізація як провідна тенденція розвитку сучасного світу. Сучасна політична карта світу та окремих регіонів.* Головні об'єкти політичної карти.

Тема 2. *Загальна характеристика Європи.* Особливості економіко - географічного положення Європи. Склад регіону. Форми державного правління і територіального устрою країн Європи. Типи країн Європи за рівнем економічного розвитку. Природні умови і ресурси регіону. Населення Європи. Урбанізація, субурбанізація, рурбанізація, джентрифікація. Особливості економіки країн Європи. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли. Зв'язки України з країнами Європи.

Тема 3. *Країни Європи.*

Німеччина. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості сучасного

постіндустріального розвитку країни. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки.

Франція. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Зовнішні економічні зв'язки.

Велика Британія. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Співдружність націй. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки.

Італія. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки.

Польща. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Прискорений розвиток третинного сектору, сучасна транспортна система країни. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Спеціалізація аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Польщею.

Розділ II. Азія

Тема 1. *Загальна характеристика Азії.* Особливості економіко-географічного положення Азії. Склад регіону. Форми державного правління і територіального устрою країн Азії. Типи країн Азії за рівнем економічного розвитку. Природні умови і ресурси регіону. Населення Азії. Особливості економіки країн Азії. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Азії та особливості їх участі у міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Азії.

Тема 2. *Країни Азії.*

Японія. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Традиції і технології у сільському господарстві. Транспортна система країни. Міжнародні зв'язки України з Японією.

Китай. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Експортна орієнтація економіки. Характерні риси просторової організації господарства. Спеціальні економічні зони. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Китаєм.

Індія. Місце країни у світі та регіоні. Система розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Індією.

Республіка Корея. Місце країни у світі та регіоні. Система розселення. Експортно-орієнтована модель економіки. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Республікою Корея.

Розділ III. Австралія. Океанія.

Тема 1. *Австралія.* Місце країни у світі та регіоні. Система розселення. Особливості сучасного розвитку країни. Характерні риси просторової організації виробництва товарів та послуг. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки України з Австралією.

Тема 2. *Мікронезія, Меланезія, Полінезія.* Особливості географічного положення регіону. Держави та залежні території, що входять до складу Океанії. Види господарської діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країн. Кустарні промисли і ремесла. Зовнішні економічні зв'язки. Розташування військових баз іноземних держав

Розділ IV. Америка

Тема 1. *Загальна характеристика Америки.* Особливості географічного положення Америки. Склад регіону. Форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн за рівнем економічного розвитку. Населення Америки. Особливості економіки країн Америки. Роль американських ТНК в економіці регіону. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Америки.

Тема 2. *Країни Америки*

США. Місце країни у світі та регіоні. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки.

Канада. Місце країни у світі та регіоні. Система розселення. Особливості сучасного розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Характерні риси просторової організації. Зовнішні економічні зв'язки.

Бразилія. Місце країни у світі та регіоні. Розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Видобування мінеральних ресурсів. Спеціалізація сільського господарства. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку

третинного сектору. Характерні риси просторової організації. Зовнішні економічні зв'язки.

Тематичне оцінювання. «Країни Європи, Азії, Австралії та Океанії, Америки»

Розділ V. Африка

Тема 1. Загальна характеристика Африки

Особливості географічного положення Африки. Склад регіону. Форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн за рівнем економічного розвитку. Райони збройних конфліктів, проявів тероризму. Природні умови і ресурси регіону. Населення Африки. Система розселення. Особливості економіки країн Африки. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Африки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці.

Тема 2. Країни Африки.

Єгипет. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Види діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країни: транспорт, туризм, видобування мінеральних ресурсів, сільське господарство. Характерні риси просторової організації економіки. Зовнішні економічні зв'язки.

ПАР. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору економіки. Характерні риси просторової організації економіки. Зовнішні економічні зв'язки.

Розділ VI. Україна в міжнародному просторі

Тема 1. Україна в геополітичному вимірі Геополітична структура сучасного світу. Місце України на сучасній геополітичній карті світу. Європейський та євроатлантичний вектори сучасної української геополітики.

Тема 2. Україна в системі глобальних економічних відносин Просторові аспекти міжнародних економічних зв'язків України з регіонами та країнами світу: географія зовнішньої торгівлі товарами, транспортних і туристичних послуг, прямих іноземних інвестицій, науковотехнічного співробітництва. Великі ТНК в Україні. Участь України в процесах європейської економічної інтеграції. Місце України в системі глобальних економічних відносин у контексті сталого розвитку.

Розділ VII. Топографія та картографія

Тема 1. Географія як система наук. Об'єкт дослідження географії. Поняття «геосистема». Рівні геосистем. Пізнавальна та конструктивна роль географії

океанічних вод, запаси мінеральних, біологічних ресурсів. Води суходолу, чинники їх нерівномірного розподілу на материках та по території України. Взаємозв'язок геологічної будови, рельєфу і річкової мережі території. Взаємозв'язок клімату і вод суходолу. Мінеральні й термальні води: поширення, використання. Водо-забезпеченість регіонів і країн світу. Чинники дефіциту води. Сучасні системи очищення води. Опріснення морської води

Тема 6. Біосфера та системи Землі Біосфера та її складові. Закономірності поширення живих організмів на суходолі і в океанах. Біологічні ресурси. Роль живих організмів у формуванні ґрунтів. *Ґрунт* – «дзеркало» ландшафту. Типи ґрунтів. Вплив ґрунтів на спеціалізацію господарства регіону, країни. Природні зони. Порівняння карт ґрунтів і природних зон світу та України.

Розділ IX. Загальні суспільно-географічні закономірності світу

Тема 1. Географічний простір. Світосистема як результат і процес формування глобальної єдності в системі «суспільство – природа».

Тема 2. Демографічні процеси у світосистемі. Динаміка чисельності населення світу. Чинники та просторові особливості природного руху населення у світі. Демографічне старіння населення. Особливості демографічної політики у країнах з різним типом відтворення. Міграції, їх показники, чинники та вплив на відтворення населення і його перерозподіл у світі. Просторові тенденції міграційних процесів.

Тема 3. Поняття «глобальна економіка». Роль транснаціональних корпорацій та вільних економічних зон у функціонуванні глобальної економіки. Міжнародний ринок товарів. Виробництво сільськогосподарської продукції у світі: природні, соціальні, економічні чинники, особливості просторової організації. Видобування й споживання паливних мінеральних ресурсів, глобальні ринки вугілля, нафти й природного газу. Глобальні ланцюги доданої вартості у виробництві чорних металів, алюмінію, міді; чинники та форми спеціалізації країн. Сучасна географія виробництва транспортних засобів, електроніки, фармацевтичної продукції, чинники участі національних економік у глобальних ланцюгах доданої вартості. Виробництво текстилю, одягу, взуття: сучасна просторова організація, чинники міжнародної спеціалізації. Туризм. Формування «інформаційного суспільства».

Розділ X. Суспільна географія України

Тема 1. Українська держава. Українська держава і територія держави України. Політико-географічне положення України. Реформування адміністративно-територіального устрою України.

Тема 2. Населення України Кількість населення України. Особливості вікового і статевого складу населення України. Міграційні процеси в Україні. Біженці та тимчасово переміщені особи. Демографічна політика в Україні. Система розселення. Особливості сільських населених пунктів.

Тема 3. Економіка України в міжнародному поділі праці Сучасні риси національної економіки України. Сучасні тенденції та регіональні відмінності розвитку енергетики в Україні. Замкнутий технологічний цикл розроблення і виробництва літаків в Україні, експорт та імпорт авіаракетної техніки.

Місце України в глобальних ланцюгах доданої вартості виробництва та реалізації електронної продукції. Виробництва фармацевтичної продукції та побутової хімії: чинники та особливості розташування підприємств.

Особливості розвитку й просторової організації виробництва меблів, текстилю, одягу, взуття, продуктів харчування. Міжнародні транспортні коридори на території України. Ресурсний потенціал і перспективи розвитку рекреаційного комплексу в Україні Сучасні форми просторової організації виробництва товарів і послуг в Україні.

Тематичне оцінювання. «Країни Африки. Загальні суспільно-географічні закономірності світу. Суспільна географія України»

4. Структура освітнього компонента

Назви розділів і тем	К-сть годин
II-й семестр	
Розділ I. Європа	
Тема 1. Сучасна політична карта світу та окремих регіонів. Головні об'єкти політичної карти.	2
Тема 2. Загальна характеристика Європи. ЕГП Європи. Типи країн Європи за рівнем економічного розвитку. Природні умови і ресурси регіону. Населення Європи. Економіка країн Європи.	2
Тема 3. Німеччина, Франція. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни.	2
Тема 3. Велика Британія, Італія. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країн.	2
Тема 3. Польща. Система розселення. Характерні риси просторової організації господарства. Міжнародні зв'язки України з Польщею	2
Розділ II. Азія	
Тема 1. Загальна характеристика країн Азії. Склад регіону. Типи країн Азії за рівнем економічного розвитку.	1

Тема 2. <i>Японія. Китай.</i> Система розселення. Особливості економіки країн.	1
Тема 2. <i>Індія. Республіка Корея.</i> Система розселення. Експортно-орієнтована модель економіки.	2
Розділ III. Океанія. Австралія	
Тема 1. <i>Австралія.</i> Система розселення. Особливості сучасного розвитку країни.	1
Тема 2. <i>Мікронезія, Меланезія, Полінезія.</i> Держави та залежні території, що входять до складу Океанії. Види господарської діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країн.	1
Розділ IV. Америка	
Тема 1. <i>Загальна характеристика Америки.</i> Склад регіону. Природні умови і ресурси. Населення Америки. Особливості економіки країн Америки.	1
Тема 2. <i>США. Канада.</i> Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країн.	1
Тема 2. <i>Бразилія.</i> Особливості структури економіки країни, що розвивається. Характерні риси просторової організації.	1
Тематичне оцінювання I <i>«Країни Європи, Азії, Австралії та Океанії, Америки»</i>	1
Розділ V. Африка	
Тема 1. <i>Загальна характеристика Африки.</i> Склад регіону. Природні умови і ресурси. Населення. Економічний розвиток.	2
Тема 2. <i>Єгипет. ПАР.</i> Система розселення. Особливості економіки. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни.	2
Розділ VI. Україна в міжнародному просторі	
Тема 1. <i>Геополітична структура сучасного світу.</i> Місце України на сучасній геополітичній карті світу.	1
Тема 2. <i>Україна в системі глобальних економічних відносин.</i> Великі ТНК в Україні.	1
Розділ VII. Топографія та картографія	
Тема 1. <i>Географія як система наук.</i> Поняття «геосистема». Топографічна карта: проекція, розграфлення. Практичне використання топографічних карт, планів.	2
Тема 2. <i>Картографія</i> Сучасні картографічні твори. Способи картографічного зображення об'єктів і явищ на картах.	2
Розділ VIII. Загальні закономірності географічної оболонки Землі	
Тема 1. <i>Рухи Землі та їх географічні наслідки і параметри</i> Форма та розміри Землі. Геоїд. Осьовий (добовий) рух Землі та його наслідки. Основні види часу. Сила Коріоліса.	1

Тема 3. <i>Геологічне середовище людства.</i> Властивості літосфери. Рельєф. Гірські породи та закономірності їх поширення.	1
Тема 4. <i>Атмосфера та системи Землі.</i> Тропосфера: температурний режим, зміна атмосферного тиску, вітри, вологість, опади. Погода. Клімат. Кліматична карта. Ресурсний потенціал атмосфери.	2
Тема 5. <i>Гідросфера та системи Землі.</i> Ресурсний потенціал Світового океану та вплив людства на стан океанічних вод, запаси мінеральних, біологічних ресурсів. Води суходолу.	2
Тема 6. <i>Біосфера та системи Землі.</i> Біологічні ресурси. Ґрунт – «дзеркало» ландшафту.	2
Розділ IX. Загальні суспільно-географічні закономірності світу	
Тема 1. <i>Географічний простір.</i> Світосистема як результат і процес формування глобальної єдності в системі «суспільство – природа».	1
Тема 2. <i>Демографічні процеси у світосистемі.</i> Динаміка чисельності населення світу. Особливості демографічної політики у країнах з різним типом відтворення. Міграції.	1
Тема 3. <i>Поняття «глобальна економіка».</i> Роль ТНК та вільних економічних зон у функціонуванні глобальної економіки. Формування «інформаційного суспільства».	2
Розділ X. Суспільна географія України	
Тема 1. <i>Українська держава.</i> Політико-географічне положення. Реформування адміністративно-територіального устрою України.	1
Тема 2. <i>Населення України.</i> Кількість, особливості вікового і статевого складу. Міграції. Біженці та тимчасово переміщені особи. Демографічна політика.	1
Тема 3. <i>Економіка України в міжнародному поділі праці.</i> Сучасні риси національної економіки України	2
Тематичне оцінювання II. <i>«Загальні суспільно-географічні закономірності світу. Суспільна географія України».</i>	2
Разом за семестр	46
Усього годин	46

5. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є стандартизовані тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень; презентації та виступи здобувачів освіти на наукових заходах, інші види індивідуальних та групових завдань.

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за 12-бальною шкалою. Видами оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти є поточне, тематичне, семестрове та підсумковий контроль.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі вивчення теми. Його основними завданнями є: встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок.

Тематичне оцінювання навчальних досягнень виставляється на підставі результатів опанування здобувачами освіти матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт (практичних, контрольних робіт) та навчальної активності здобувачів освіти.

Тематична оцінка не підлягає коригуванню.

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень здобувача освіти з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо. Семестрова оцінка може підлягати коригуванню.

Підсумковий контроль знань здобувачів освіти здійснюється в кінці 2 семестру.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
Високий	12	Має системні глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення
	11	На високому рівні володіє узагальненими знаннями в обсязі та в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми

	10	Має міцні знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення, аргументувати їх
Достатній	9	Добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
	8	Знання є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності
	7	Правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
	6	Виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
Середній	5	Відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	4	З допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію
Початковий	3	Відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
	2	Відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	1	Здобувач може розрізняти об'єкти вивчення

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з географії

Рівні	Бали	Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
Початковий	1	Здобувачі освіти мають нечіткі уявлення про окремі географічні явища та об'єкти й за допомогою вчителя пояснюють відмінності між ними. Відповідають на запитання, що потребують простої відповіді "так" чи "ні."
	2	Здобувачі освіти за допомогою підручника відтворюють незначну частину навчального матеріалу, за допомогою вчителя розрізняють окремі географічні явища називають один або декілька географічних об'єктів та з допомогою вчителя знаходять їх на карті
	3	Здобувачі освіти за допомогою підручника чи вчителя відтворюють значну частину навчального матеріалу, самостійно називають окремі географічні поняття та явища дають нечіткі характеристики географічних об'єктів; за допомогою вчителя знаходять їх на карті
Середній	4	Здобувачі освіти за допомогою вчителя чи підручника відтворюють основний навчальний матеріал. Називають, відповідно до теми, географічні поняття та явища дають нечіткі характеристики географічних об'єктів; самостійно знаходять їх на карті
	5	Здобувачі освіти самостійно відтворюють основний навчальний матеріал, але при цьому не дотримуються чіткої послідовності. Називають, відповідно до теми конкретного уроку, географічні поняття та явища; здатні описувати географічні об'єкти чи явища за типовим планом допускаючи помилки; орієнтуються по карті
	6	Здобувачі освіти самостійно відтворюють значну частину вивченого матеріалу у відповідності з його викладом у підручнику з незначними порушенням послідовності характеристик географічних об'єктів та явищ; формують більшість визначень, передбачених темою, здатні описувати географічні об'єкти чи явища за типовим планом. За допомогою вчителя виявляють причинно-наслідкові зв'язки.
Достатній	7	Здобувачі освіти в цілому правильно відтворюють навчальний матеріал у відповідності з його викладом у підручнику; мають достатні географічні знання для вирішення стандартних ситуацій. Дають чіткі визначення географічних понять, передбачених темою, здатні описувати географічні об'єкти чи явища за типовим планом. За допомогою вчителя виявляють причинно-наслідкові зв'язки, ілюструють їх власними прикладами.

Високий	8	Здобувачі освіти логічно відтворюють навчальний матеріал у відповідності з його викладом у підручнику , допускаючи певні неточності . Чітко називають основні географічні поняття, виявляють причинно-наслідкові зв'язки, ілюструють їх власними прикладами. Застосовують здобуті знання на практиці.
	9	Здобувачі освіти добре володіють навчальним географічним матеріалом, вміють його аналізувати, робити висновки можуть застосовувати його для виконання практичних робіт; мають чіткі уявлення про компоненти природи і просторову організацію господарства; пояснюють причинно-наслідкові зв'язки в природі і господарській діяльності; вміло використовують картографічний матеріал
	10	Здобувачі освіти вільно володіють навчальним географічним матеріалом та усвідомлюють сучасну географічну картину світу, дають розгорнуту відповідь та узагальнені висновки; вільно відбирають і узагальнюють необхідну географічну інформацію, оперують більшістю географічних понять та можуть їх класифікувати ; використовують різні картографічні джерела.
	11	Здобувачі освіти відмінно володіють навчальним географічним матеріалом, мають глибокі знання про об'єкт вивчення, застосовують географічну наукову термінологію, можуть аргументувати свою відповідь і висновки конкретними прикладами , вміють працювати з рекомендованими вчителем додатковими джерелами географічної інформації; на високому рівні аналізують та використовують картографічний матеріал.
	12	Здобувачі освіти володіють ґрунтовними географічними знаннями у межах вимог навчальної програми, висловлюють та аргументують власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення, використовують міжпредметні зв'язки; самостійно аналізують природні та суспільні явища, роблять відповідні висновки і узагальнення; здатні розв'язувати проблемні завдання; вільно володіють картографічною інформацією та творчо її використовують.

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Базова література

1. Географія: навчальна програма, затвердженою наказом МОН від 03.08.2022 р. № 698
2. Географія (рівень стандарту) : підручник для 10 класу ЗЗСО / Бойко В.М., Брайчевський Ю.С. – К.; Ірпінь: ТОВ «Видавництво «Перун»», 2018 – 256 с.
3. Географія (рівень стандарту) : підручник для 11 кл. ЗЗСО / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко. - Кам'янець-Подільський: Абетка, 2019. – 176 с.
4. Національний мультипредметний тест. Географія: тестові завдання у форматі НМТ / А. Кузишин, О. Заячук. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2024. – 80 с.
5. Підручник «Географія, 10 клас» / Безуглий В.В., Лисичарова Г. О. Київ: Генеза, 2018. 270 с.

7.2. Допоміжна література

1. Масляк П.О. Хрестоматія з географії України / П.О. Масляк, П.Г. Шищенко. – К.: Генеза, 1994. – 446 с.
6. Пестушко В.Ю. Географія материків та океанів: Метод. посіб. для вчит. / В.Ю. Пестушко, В.О. Сасихов, Г.Є. Уварова. – К.: Вирій, 2000. – 272 с.

7.3. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт МОН України. URL: <http://www.mon.gov.ua>
2. Всеукраїнський рекламно-інформаційний журнал «Сучасна освіта». URL: <http://www.sosvita.com.ua>
3. Українські підручники та карти. URL: <https://geomap.com.ua/> (18.04.2021).
4. Світова книга фактів. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/> (18.04.2021).
5. Географіка. Географічний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/metodika_vikladannja_geografiji/35
6. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>
7. Інтернет на користь: онлайн-ресурси для вивчення географії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/post/internet-na-korist-onlayn-resursi-dlya-vivchennya-geografi>